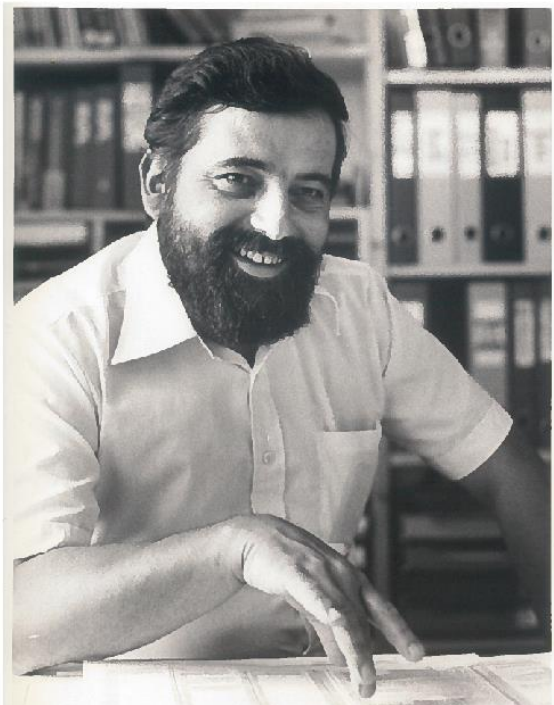
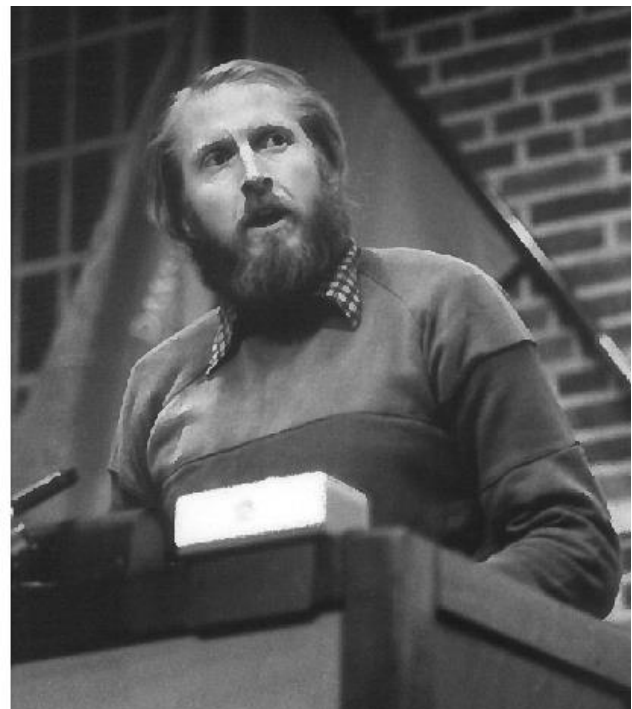

Ét signalement af perioden 1980-85 i Dansk Socialrådgiverforening

Fmd. Carsten Andersen

Næstfmd. Søren Jul Andersen

V/Søren Jul Andersen
- Næstformand i DS 1981 - 1985

Historiegruppen 2019

Blå bog

Søren Jul Andersen

Født 1946

Uddannet socialrådgiver i 1978 fra DSH/O

Kredssekretær i Kreds Århus 1978-80

Sekretariatsleder i DS 1980-81

Næstformand 1981-85

Socialrådgiver i Århus kommune 1986-94

Kreds- og Regionsformand 1994-2010

I rækken af Historiegruppens portrætter af tidligere formænd og -kvinder er perioden fra 1979 – 1985, hvor Carsten Andersen var formand, særlig interessant på grund af den langvarige OK-konflikt (154 dage) i 1981. Vi kan ikke interviewe Carsten Andersen, da han døde i 2002.

Jeg var tæt på Carsten Andersen i hovedparten af perioden. Carsten Andersen blev valgt som formand i 1979, hvor han afløste Bjørn Christensen. Udover en ny formand var valget også et brud med en række socialdemokratiske formænd og -kvinder. Carsten Andersen var på valgtidspunktet ikke organiseret i et parti, men blev senere, mens han var formand, medlem af SF og i 1984 folketingsmedlem for SF.

Jeg var en af de nye kredssekretærer i Århus amt, hvor jeg blev ansat i 1978. Fra 1. september 1980 blev jeg ansat som vikar for sekretariatsleder Gertrud Birke i løn- og forhandlingsafdelingen. På repræsentantskabsmødet i februar 1981 blev jeg valgt som den ene af to næstformænd med ansvar for løn- og forhandlingsafdelingen. Den anden næstformand var Carsten Riis, han havde ansvar for økonomien. Vi var medlem af henholdsvis SF og DKP.

Carsten Andersen og jeg stoppede som valgte på repræsentantskabsmødet i december 1985. Carsten Riis stoppede i januar 1983.

Signalement af tiden op til firserne

For at fremme forståelsen af perioden, især nok konflikten i 81, er det nødvendigt kort at beskrive nogle samfundsmæssige forhold af tiden op til "vores" periode fra 1980-85.

Op gennem halvfjerdserne skete der en kraftig øgning af antallet af uddannede socialrådgivere. Der var formiddags-, eftermiddags- og aftenhold, så ved indgangen til firserne var over halvdelen af medlemmerne i DS uddannet inden for det sidste tiår.

De store ansættelsesområder havde været staten og hospitalerne. Det ændrede sig med Bistandslovens ikrafttrædelse 1. april 1976 og gav kommuner og amter en central placering i realiseringen af den sociale indsats. Samtidig betød det, at kommunerne og til dels amterne blev de store ansættelsesområder.

Halvfjerdserne var et årti hvor store konflikter udspillede sig og meget i hverdagen var politiseret. Kampen mod den amerikanske imperialisme og Vietnam krigen aktiverede mange unge. Fagbevægelsen var skueplads for socialdemokraterne og kommunisternes kamp om herredømmet. Socialdemokraterne havde traditionelt domineret fagbevægelsen på en reformistisk dagsorden. Kommunisterne stod for mere aktiv linje, hvor monopolkapitalismen var hovedfjenden. Kommunisternes arbejde var centralt styret. Den øvrige venstrefløj (SF, VS, KAP med flere) var knap så fremtrædende (i DS blev den øvrige venstrefløj kaldt den diffuse venstrefløj).

De politiske aktiviteter fortsatte i 80'erne gennem bevægelser som Nej til atomvåben og kampen for et atomvåbenfrit Europa. Det var den kolde krig for fuld udblæsning.

Kvindekampen aktiverede, naturligt nok, mange kvinder og var gennem synlige aktioner med til at sætte en frigørelses dagsorden.

To nye universiteter i Aalborg og Roskilde bidrog til en stor stigning af uddannede socialrådgivere. Mange af de nyuddannede socialrådgivere var præget af disse mange politiske aktiviteter. Samtidig var uddannelsen en adgangsbillet til at fungere som "forandringsagent" for borgerne eller en gruppe af borgere. Det betød, at (fag)politisk aktivitet og et forandringsaspekt var helt naturligt for en meget stor del af medlemmerne i DS.

Lad hundrede blomster blomstre

Dette gamle Mao citat kan passende bruges på de mange aktioner og aktiviteter der opstod og blev gennemført i perioden. Arbejdsløsheden var høj generelt og blandt socialrådgivere var der omkring 1.000 ledige svarende til 20 % af medlemmerne. Det førte konkret til oprettelse af en del ArbejdsLøsheds Udvalg (ALU) i

amtskredsene. De ledige oprettede en Længst ledig liste og formidlede vikariater fra den, så den med længst ledighed fik det første vikariat. Konkret handling på et fælles problem og en styrkelse af lokale grupper.

90 % af medlemmerne var kvinder, hvilket ikke nødvendigvis afspejlede sig i bestyrelserne, men kvinderne tog initiativ til række kvindeaktiviteter. Aktiviteter der var en naturlig forlængelse af Rødstrømpernes aktioner på samfundsplan. Landsdækkende kvindeseminarer og lokale grupper diskuterede nye mødeformer og hvordan kvinderne kunne få tid og rum til at være aktive i fagforeningen.

I hele perioden var arbejdsmiljøet presset, ligesom det sociale arbejde var presset. Det var fattigfirserne med erklæret målsætning fra den borgerlige regering, om at mindske den offentlige sektor og skabe balance på statsbudgettet. Det betød, at kommunerne forsøgte at omgå lovgivningen ved at anvende lokale "skuffecirkulærer" til stor frustration for socialrådgiverne. Det medførte, at repræsentantskabet besluttede, at DS støttede et "retsprincip" i lovgivningen frem for "skønsprincip" der var grundlaget for Bistandsloven.

Socialrådgiveruddannelsen var en praktikeruddannelse med 10 måneders praktik ud af en samlet uddannelsestid på 3 år. Ansatte socialrådgivere var praktiklærere og skulle bruge tid til "undervisning" af praktikanten. Som konsekvens af det pressede arbejdsmiljø og vilkår for det sociale arbejde forlangte DS tidskompensation til praktiklærerne. Det ville arbejdsgiverne ikke være med til, hvilket resulterede i at DS varslede og iværksatte en praktikboycot. Ingen socialrådgiver måtte påtage sig hvervet som praktiklærer. En vanskelig aktion begrundet i bekymring for uddannelsen og som beskyttelse af arbejdskraften i en presset situation. Boykotten blev afblæst efter godt et år, da KL udsendte en vejledende cirkulære om betingelserne for et praktikforløb. Det vejledende cirkulære imødekom ikke DS krav om tidskompensation, men gav klubberne et grundlag for en forhandling om praktiklærernes arbejdsvilkår.

Interne fløjkampe i DS

I hele min periode som næstformand var den interne strid mellem DKP-fløjen og "den diffuse venstrefløj" (DDV) en konflikt, vi brugte mange kræfter på. Jeg husker, at jeg til Anna Marie Møllers afskedsreception, hun var formand i perioden 1991-1997 og tidligere medlem af DKP, blandt andet sagde, at i min næstformandsperiode betød partimedlemskabet næsten mere end medlemskabet af DS og kampen for medlemmernes interesser. Trist.

Hvad handlede det så om?

Uenigheder om organisatoriske principper og om politikudvikling. De organisatoriske uenigheder fører til, at repræsentantskabsmødet i 1980 suspenderes i 6 uger, for at basis eller medlemmerne kan diskutere, hvordan Hovedbestyrelsen (HB) kan afspejle medlemmernes synspunkter. DDV ønskede ikke at stille op til HB, det var vigtigere at styrke arbejdet i basis og sikre, at politikken var forankret hos medlemmerne.

Da repræsentantskabsmødet blev genoptaget, havde DDV skiftet holdning. DDV stillede op til HB, fordi DDV også havde ansvaret for, at DS fungerede på alle niveauer og skulle deltage i realiseringen af den politik DDV havde haft stor indflydelse på.

Et eksempel på hvordan de organisatoriske slagsmål fortsatte, var de mange lovændringsforslag, om repræsentanterne *skulle* eller frit *kunne* vælge, hvor mange medlemmer af udvalg de ville stemme på. De disciplinerede DKPerne stillede medlemmer op til udvalg og kunne sikre sig valg fordi repræsentanterne *skulle* stemme på et bestemt antal, selvom man var politisk uenig med de opstillede. Til sidst vandt DDV en afstemning der afskaffede tvangen til at stemme på kandidater, man var uenig med.

Ovenstående er et eksempel på, hvordan nogle vægtede organisationen over politikken. Det er også et eksempel på kampen mellem DKPerne og DDV. Hvor DKPerne valgte at stille op og blive valgt, fordi der skulle stemmes på et bestemt antal kandidater, selvom de ikke havde politisk opbakning.

Hvorfor brugte vi så meget krudt på at være uenige?

Hos DDV havde vi den opfattelse, at vores synspunkter, holdninger og politik var udviklet i tæt dialog med medlemmerne og udtrykte deres mening. Til gengæld var DDV af den opfattelse, at DKPerne arbejdede for synspunkter vedtaget i centrale DKP-organer og at DS som en del af fagbevægelsen skulle spændes for en partipolitisk vogn og ikke medlemmernes vogn.

Politiske uenigheder var altså bundet op på, hvordan det fagpolitiske arbejde skulle gribes an og på opfattelsen af målsætningen for organisationen. Det gav sig blandt andet udtryk i uenighed om hvilke tillidsmandsmøder vi skulle støtte.

154 dages strejke og lockout i 1981

Set i det berømte bakspejl var det en utrolig konflikt. DS trodsede det faglige fællesskab og satsede på, at nok var vi alene, men vi var stærke.

Hvordan kom det så vidt?

Medlemsskaren var ung og vi var fulde af optimisme og kamplyst. Vi havde gjort op med professorvældet og autoritære systemer. Vi havde vundet kampe i studenter-, bolig- og kvindebevægelsen. Vi havde brugt vores kræfter på at etablere kollektiver, højskoler og kulturhuse.

De samfundsmæssige forudsætninger er også vigtige at holde sig for øje. Folketinget havde grebet ind i overenskomstfornyelserne i 1973-75-77 og 79 med de konsekvenser, at fagbevægelsens frie forhandlingsret var knægtet og lønnen kunne ikke følge med prisudviklingen.

I 1981 skulle der gennemføres frie forhandlinger, hvor lønefterslæb og meget andet skulle indhentes. Det endte med frie forhandlinger og en aftale med de offentlige arbejdsgivere. Blot ikke for DS. Vi ville ikke acceptere det indgåede KTU-forlig og stemte imod på generalforsamlingen i KTU (Kommunale Tjenestemænds Udvalg, det senere Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, KTO og nuværende Forhandlingsfællesskab). Vi var utilfredse med den

aftalte økonomiske ramme for lønstigninger og den økonomiske ramme for vores forhandlinger om DS-overenskomster.

Da Hovedbestyrelsen besluttede at stemme nej til KTU-forliget, trak Carsten Andersen sig som forhandlingsleder. Jeg var nyvalgt næstformand i februar 81 med ansvar for løn- og forhandlingsafdelingen og blev på den baggrund valgt som ny forhandlingsleder. Carsten Andersen obstruerede på intet tidspunkt forhandlingerne eller processen, han havde et stort ønske om få et resultat hjem og holde sammen på foreningen.

Hvis vi endnu en gang ser i bakspejlet, så var dette indledende forløb udtryk for stor frustration over manglende lønudvikling, presset arbejdssituation og et dårligt arbejdsmiljø. Vi var lønarbejdere og blev ikke behandlet ordentligt. Forløbet var også udtryk for en manglende analyse af situationen. Fællesskabet – KTU – repræsenterede omkring 450.000 offentligt ansatte havde sagt ja til en aftale, det ville vi, omkring 5.000 socialrådgivere, ikke acceptere. Det er klart, set i bakspejlet, at det ikke ville blive let at få andre fagforeninger til at støtte vores konflikt. Til gengæld var der støtte fra medlemmerne. Ved urafstemningen om KTU-forliget stemte 64 % nej til forliget.

Kravene til forhandlingerne med de kommunale arbejdsgivere var:

- Ulempetillæg til alle eller højere grundløn,
- Amtskonsulenterne skulle op i lønramme 19 (fra 14-17),
- Vikaraftale der sikrede vikarerne månedsløn efter en måneds ansættelse,
- Ens vilkår for tjenestemænd og overenskomstansatte under barsel,
- Ret til deltagelse i Årskursus

Ved første forhandling stiller arbejdsgiverne det ufravigelige krav, at de kun vil forhandle, når DS har godkendt det generelle KTU-forlig som grundlaget for fornyelsen af overenskomsten. Det ville vi ikke.

Her er det nødvendigt at indskyde nogle fakta, som bliver centrale omdrejningspunkter i begyndelsen af konflikten. Socialrådgiverne i kommunerne oppebar et rådighedstillæg på omkring 700 kr. for opsøgende arbejde og arbejde udenfor normal arbejdstid. Op til

overenskomstforhandlingerne i 1977 ønskede DS, at dette rådighedstillæg blev erstattet af et ulempestillæg eller almindelig overtidsbetaling.

Arbejdsgiverne ville af med tillægget og resultatet blev, at tillægget fortsatte overenskomstperioden ud til 31.marts 1979. I mellemtiden skulle der gennemføres en undersøgelse af ulemperne forbundet med det klientopsøgende arbejde. Folketinget greb ind i overenskomstforhandlingerne i 1979 og forlængede gældende overenskomster, derfor var tillægget også på bordet i 81.

Vi havde flere resultatløse forhandlinger med arbejdsgiverne og en konflikt var i sigte.

Forligsmand C. Ove Christensen udsatte strejken med 14 dage. Under en forhandling i Forligsinstitutionen blev vi trukket til side af forligsmanden, fordi han ville øse af sin lange erfaring. Frit efter min hukommelse spurgte han, om vi nu havde tænkt grundigt over iværksættelsen af strejken, for det var uendelig let at gå i strejke, men det var uendelig svært at komme ud igen. Det måtte vi sande efter 154 dage i konflikt.

Forligsmanden opgav at mægle og konflikten trådte i kraft d. 10. april 1981 for 510 medlemmer i to amter og 11 kommuner.

Første del af konflikten blev brugt på at informere om "hvorfor" vi strejkede og så få iværksat det lokale strejkearbejde. Der blev skabt stærke strejkekomiteer og fællesskaber under konflikten. I Århus opstod der konflikter, fordi kommunen beordrede tjenestemandsansatte ledere til at udføre konfliktramt arbejde. Modsvaret var blokade mod nogle bistandskontorer.

Resultatløse forhandlinger fulgte og vi var ikke enige internt. Hovedbestyrelsen forkastede en indstilling fra Forhandlingsdelegationen, hvilket medførte en diskussion i Forhandlingsdelegationen om det var en mistillidserklæring. Delegationen blev på posten.

Thorkild Simonsen formand for KL udtaler i maj måned, at KL er villig til at forhandle og de vil ikke bruge lock out våbnet.

Midt i juni måned vedtager HB et nyt forhandlingsudspil. Socialrådgiverne skal sikres automatisk oprykning til lønrammen over basislønnen. Desuden skal rådighedstillæggets lønsum gøres større og endelig skulle alle socialrådgivere på basisløn have uspecificerede lønforbedringer. Vi kom ikke krybende!

Thorkild Simonsen indkalder mig og Carsten Andersen til en sonderende drøftelse sidst i juni. Thorkild Simonsen vil orientere om fortsat forhandlingsvilje og KLs overvejelser om lock out. Vi lover tilbagemelding dagen efter, men allerede samme aften varsler KL lock out fra 1. august.

Hovedbestyrelsen iværksætter en urafstemning der skal afgøre om medlemmerne vil fortsætte konflikten trods lock out varslet. Medlemmerne stemmer ja til fortsat konflikt.

Efter lock outens ikrafttræden, der udelukker alle overenskomstansatte socialrådgivere ansat i kommunerne, går det stærkt. DS' kasse er tom og vi kan ikke understøtte medlemmerne økonomisk. Vi modtager økonomisk støtte fra andre fagforeninger, blandt andet giver Yngre Læger 1 million i støtte.

HK Kommunal forsøger sig med et kompromis, som ikke bliver til noget. DS er i kontakt med Kirsten Stallknecht for at undersøge, om hun vil forhandle en løsning hjem. Det vil hun godt, men hun vil ikke underkendes af DS, så det bliver ikke til noget.

Først da KL spiller ud med et antal K-18 stillinger (K-18 er lønrammen lige over basislønrammen), giver et ekstraordinært repræsentantskabsmøde grønt lys til at forhandle færdig. Forliget indgås d. 1. september efter 144 dages konflikt og godkendes af medlemmerne. Arbejdet genoptages d. 11. september efter 154 dage i strejke og lock out.

Efterskrift

Ovenstående, om 81-konflikten, er hvad jeg husker og har valgt. Andre udgaver foreligger garanteret, hvilket blev synlig på et ekstraordinært repræsentantskabsmøde i februar 82, hvor Hovedbestyrelsen fremlagde 3 forskellige beretninger!

Flertallet i HB, den såkaldte "fire-bande", Søren Andersen, Henrik Mathiasen, Merete Buddig og Gitte Vesterlund fremlagde deres beretning og forsvarede den langvarige konflikt blandt andet med henvisning til medlemmernes opbakning ved forskellige møder og urafstemninger.

Carsten Andersen, formand for DS, fremlagde sin egen beretning. Carsten Andersen understregede det fatale i, at DS undsagde KTU-forliget. Dermed fik DS endnu en modstander, udover arbejdsgiverne, nemlig de øvrige organisationer der havde sagt ja.

Carsten Riis og Eva Hallum fremlagde deres beretning. Carsten og Eva havde været enig med "fire-banden" i afvisningen af KTU-forliget, fordi denne afvisning var en del af modstanden mod den førte indkomstpolitik. Til gengæld ønskede Carsten og Eva, at DS havde indgået et kompromis på et tidligere tidspunkt, fordi styrkeforholdene ikke tilsagde, at DS kunne presse arbejdsgiverne.

Ingen af beretningerne opnåede tilslutning hvilket medførte, at "fire-banden" trak sig fra HB. Senere på mødet blev Søren Andersen og Merete Buddig genvalgt.

Carsten Andersen var en samlende figur på repræsentantskabsmødet. Han gav hverken den ene eller anden fløj skylden, men understregede at alle var ansvarlige for den manglende vurdering af egen styrke og styrkeforholdet til arbejdsgiverne.

Nok befandt jeg mig centralt men havde mange medlems- og tillidsmandsmøder rundt i landet, ligesom vi afholdt en del ekstraordinære repræsentantskabsmøder, så kontakten til basis – for nu at blive i jargonen – var på plads. Det er mit indtryk, at der opstod stærke fællesskaber mange steder, fællesskaber der var med til at bære konflikten igennem. Sidst i konflikten blev der splittelse både centralt og lokalt. Nogen skulle have skylden. Det endte dog ikke med en større udrensning, derimod endte det med organisatoriske ændringer. DS skulle have en større eller bredere Hovedbestyrelse, så et mindretal ikke igen kuppede medlemmerne, som det blev udtrykt.

Konflikten viste et levende og aktivt demokrati med masser af lokalt engagement.

Resultatet stod ikke mål hermed.

